

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
DỰ ÁN ĐÀO TẠO GIÁO VIÊN THCS
LOAN Số 1718 - VIE (SF)

PHẠM THANH VÂN - NGUYỄN HOÀNH THÔNG

ĐỌC - GHI NHẠC

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

15 12
19 11

ĐẠI HỌC QUỐC GIA VIỆT NAM
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC TỰ NHIÊN

Mã số: 01.01. 266/305 - ĐH 2004

LỜI NÓI ĐẦU

Trong chương trình đào tạo giáo viên Trung học cơ sở ngành Cao đẳng Sư phạm Âm nhạc, **Độc - Ghi nhạc** là một môn có vai trò rất quan trọng, giúp cho người học từ có năng khiếu trở thành có năng lực thực hành âm nhạc.

Độc - Ghi nhạc là một trong những môn học bắt buộc được rèn luyện trong suốt ba năm học, làm cơ sở cho việc học tập, tiếp thu và cảm thụ tốt những môn học khác như: Lí thuyết âm nhạc cơ bản, Hoà âm, Lịch sử âm nhạc, Hình thức và thể loại, môn Đàn, môn Hát, Chỉ huy... và sau này với các môn học khác ở bậc Đại học.

Giáo trình môn **Độc - Ghi nhạc** được viết theo chương trình đào tạo giáo viên Trung học cơ sở ngành Cao đẳng Sư phạm Âm nhạc đã được Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành.

Giáo trình môn **Độc - Ghi nhạc** được trình bày thành hai tập, có 14 đơn vị học trình, gồm có năm học phần.

Tập 1 gồm hai học phần lớn, mỗi học phần có 4 đơn vị học trình sẽ được học trong năm thứ nhất, mỗi tuần có 2 buổi dạy, mỗi buổi dạy trong 2 tiết.

Tập 2 gồm ba học phần, mỗi học phần có 2 đơn vị học trình sẽ học trong năm thứ hai và học kì I năm thứ ba, mỗi tuần có 1 buổi dạy và mỗi buổi dạy trong 2 tiết.

Giáo trình **Độc - Ghi nhạc** tập 1 và tập 2 được cấu trúc thành từng chương, gồm 7 chương, mỗi chương có 2 đơn vị học trình và biên soạn thành các bài, mỗi bài được thực hiện trong 2 tiết dạy trên lớp.

Sau mỗi đơn vị học trình có kiểm tra miệng và sau mỗi chương (2 đơn vị học trình) đều có thi lấy điểm.

Thông qua các bài học của từng chương, nội dung chủ yếu của sách giúp cho sinh viên rèn luyện kĩ năng **Độc - Nghe - Ghi nhạc**, cung cấp một số phương pháp có tính kĩ thuật để sinh viên tự rèn luyện nhằm giúp cho sinh viên có khả năng tự vận động, bổ sung kiến thức cho mình.

Trước đây, việc học **độc và ghi nhạc** luôn tách thành những buổi dạy riêng biệt và cách dạy rất thụ động. Mỗi buổi lên lớp thầy và trò chỉ **đọc được một bài chép trên bảng** và việc rèn luyện trí nhớ âm nhạc thật hạn chế.

Điểm mới của chương trình được thể hiện trong sách là: mỗi một bài được thiết kế tích hợp các kĩ năng **đọc, rèn luyện tai nghe, trí nhớ âm nhạc, củng cố các kiến thức lí thuyết và quan trọng hơn cả và việc tiếp cận đến các bản nhạc kinh điển hay các làn điệu dân ca trong và ngoài nước.**

Đi vào chi tiết của mỗi bài học: việc đọc nhạc, ghi nhạc được thể hiện phong phú bằng nhiều kiểu luyện tập đòi hỏi sự tập trung cao độ của cả thầy và trò.

Khi đã có cuốn sách này, giáo viên cần biên soạn bài giảng cẩn thận cho phù hợp với trình độ của người học, dùng sách như tài liệu tham khảo, nghiên cứu để hỗ trợ cho mình và hướng dẫn sinh viên lựa chọn các bài tập trên lớp và ở nhà. Do vậy trong một buổi lên lớp không nhất thiết phải thực hiện đầy đủ các mẫu đọc, nghe, rèn luyện tiết tấu, trí nhớ âm nhạc... của mỗi bài học trong sách.

Cách ghi các thuật ngữ và tên tác giả, tác phẩm nước ngoài chúng tôi sử dụng bằng tiếng ý hoặc tiếng La-tinh, nhưng có phiên âm cách đọc lần đầu khi sử dụng. ở một số bài đầu có thêm mục hướng dẫn thực hiện nhằm nhấn mạnh trọng tâm bài giảng và phương pháp giảng dạy môn Đọc và Ghi nhạc, mặt khác là sự gợi ý cho việc tự ra bài tập ở nhà cho sinh viên.

Sách Đọc - Ghi nhạc được dùng cho cả chuyên ngành Âm nhạc 1 và chuyên ngành Âm nhạc 2.

- Đối với chuyên ngành Âm nhạc 1 là toàn bộ nội dung của hai tập 1 và 2.
- Đối với chuyên ngành Âm nhạc 2 là tập 1 và 1 học kì của tập 2 gồm 5 chương, mỗi chương học trong 1 học kì, một tuần có 1 buổi, học trong 2 tiết.

Môn "Đọc - Ghi nhạc" thực sự có vai trò quan trọng, chiếm gần 1/3 thời lượng chuyên môn trong phần giáo dục chuyên nghiệp của chương trình khung (11 đvht/45 đvht của chuyên ngành 1 và 10 đvht/30 đvht của chuyên ngành 2). Do vậy các cơ sở đào tạo cần lựa chọn các giáo viên dạy môn học này phải có tai nghe và đọc nhạc tốt, vững vàng về kiến thức lí thuyết âm nhạc, biết đàn tốt các bài trong sách.

Mặt khác, việc bố trí lớp học không được đông quá 15 sinh viên vì đây là giờ học âm nhạc. Cần phát huy vai trò từng người học, đồng thời cần quan tâm đến các thiết bị như phòng học, đàn... (tốt nhất là đàn piano).

Giáo trình này được viết cho Cao đẳng Sư phạm Âm nhạc lần đầu nên khó tránh khỏi những sai sót. Tác giả thành tâm mong muốn các giảng viên, sinh viên qua thực tế sử dụng sách, đóng góp ý kiến để lần tái bản sau cuốn sách được hoàn thiện hơn.

Các tác giả

PHẠM THANH VÂN - NGUYỄN HOÀNH THÔNG

Chương I

ĐỌC - GHI NHẠC

Chương I của Đọc - Ghi nhạc nhằm giới thiệu một số phương pháp luyện tập Đọc và Ghi nhạc cho sinh viên: Như các kiểu luyện tập gam, quãng, tiết tấu, trí nhớ âm nhạc hay việc ghi cao độ, tiết tấu và giai điệu.

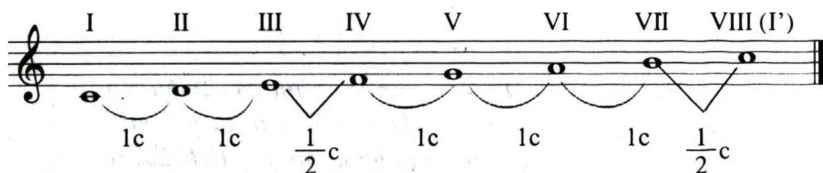
Qua việc học chương I, sinh viên cần đọc tốt gam Đô trưởng và La thứ để làm nền móng vững chắc cho việc đọc các giọng trưởng thứ khác. Bên cạnh đó, sinh viên phải đọc và nghe được các mẫu tiết tấu từ dễ đến trung bình (không nhanh quá trường độ nốt móc kép). Việc nghe cao độ, giai điệu và đọc các tác phẩm ở mức độ vừa phải.

BÀI 1 (2 tiết)

1. Luyện đọc Gam

1.1. Đọc gam Đô trưởng (C-Dur)

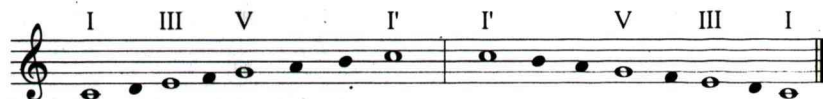

- Giáo viên đọc mẫu, sau đó đánh đàn cho sinh viên đọc theo. Đọc đi lên, đi xuống nhiều lần.

- Giải thích cho sinh viên cảm nhận được sự khác biệt giữa một cung và nửa cung.

- Lúc đầu đọc chậm, tiếp đó nhanh dần sau mỗi lần đọc. Kết thúc bằng cách đọc chậm, thật chắc chắn.

1.2. Đọc hợp âm chủ rải:

- Các bậc I, III, V tạo thành hợp âm chủ rải của gam. Chúng rất quan trọng để làm chỗ dựa cho việc đọc các bậc còn lại (trong môn Nhạc lí cơ bản sẽ giải thích kĩ những điều này). Cần đọc hợp âm chủ rải thật chính xác, vững vàng.

- Giảng viên đánh đàn hợp âm chủ rải tốc độ chậm, rõ ràng từng nốt cho sinh viên đọc theo.

- Đọc chậm hợp âm chủ rải: trong khi đọc lúc đầu có thể đọc nhỏ các bậc xen kẽ 2, 4, 6, 7 của hợp âm chủ rải, sau đó các bậc đó chỉ còn vang lên ở trong đầu (nhằm tăng độ chính xác cho việc đọc hợp âm chủ rải).

Ví dụ:

Tập đọc lần giữa bậc (I - III, III - V, V - I') và ngược lại:

Đô ê mi mi a sol sol a i Đô

Đô i a sol sol a mi mi ê Đô

The image shows two staves of music. The first staff contains the notes C, E, G, G, B, B, D, E, C. The second staff contains the notes C, A, G, G, E, D, C, E, C. Brackets are placed under the notes to indicate intervals: C-E, E-G, G-G, G-B, B-B, B-D, D-E, E-C in the first staff; and C-A, A-G, G-G, G-E, E-D, D-C, C-E, E-C in the second staff.

- Đọc hợp âm chủ rải có âm vang các bậc xen kẽ:

Đô ê mi a sol a i Đô

Đô i a sol a mi ê Đô

The image shows two staves of music. The first staff contains the notes C, E, G, A, B, C. The second staff contains the notes C, A, G, A, E, C. Brackets are placed under the notes to indicate chords: C-E-G, A-B-C, C-E-G in the first staff; and C-A-G, A-E-C, C-A-G in the second staff.

1.3. Đọc lần các quãng của gam Đô trưởng (C-Dur):

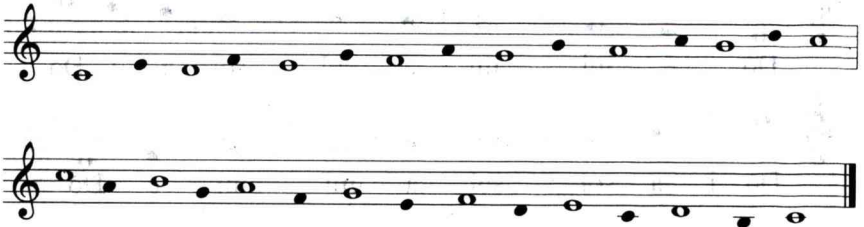
- Giảng viên đánh đàn, sinh viên đọc theo (tốc độ chậm), chú ý giữ nguyên cao độ các âm Đô và Đố, không hút đi lên và đi xuống theo bước lần.

The image shows two staves of music. The first staff contains the notes C, D, E, F, G, A, B, C. The second staff contains the notes C, D, E, F, G, A, B, C. Brackets are placed under the notes to indicate intervals: C-D, D-E, E-F, F-G, G-A, A-B, B-C in the first staff; and C-D, D-E, E-F, F-G, G-A, A-B, B-C in the second staff.

1.4. Đọc bước lần quãng 3:

- Giảng viên đánh đàn, sinh viên đọc theo, chú ý nhấn mạnh vào trục âm của gam C-Dur (các nốt không tô đen).

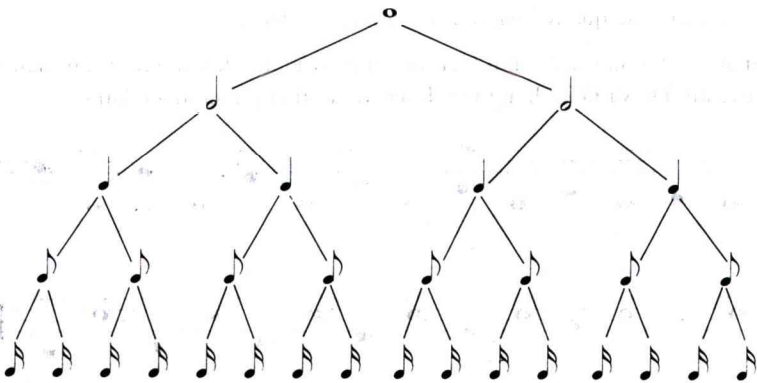

2. Ôn tập trường độ nốt nhạc (ôn lại kiến thức đã được học ở Trung học cơ sở).

2.1. Hình nốt nhạc:

- Hình nốt tròn ○ - Có độ dài nhất trong hệ thống nốt.
- Hình nốt trắng ♪ - Có độ dài bằng nửa nốt tròn.
- Hình nốt đen ♪ - Có độ dài bằng nửa nốt trắng.
- Hình nốt đơn ♪ - Có độ dài bằng nửa nốt đen.
- Hình nốt kép ♪ - Có độ dài bằng nửa nốt đơn.

2.2. Sơ đồ:

2.3. Nhịp phách và trường độ nốt nhạc:

Nếu quy định nốt đen bằng một phách thì:

Nốt tròn = 4 phách

Nốt trắng = 2 phách

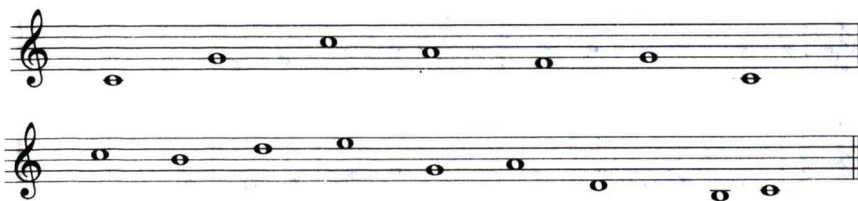
Nốt đen = 1 phách

Nốt đơn = 1/2 phách

Nốt kép = 1/4 phách

3. Nghe cao độ

3.1. Đọc vocal theo đàn các cao độ:

3.2. Đọc vocal theo đàn các quãng sau, biết âm gốc hoặc ngọn, đọc bước lần để tìm tên âm còn lại:

Đồ ?   Mi ?   Đố ?   La ?

Fa ?   Sol ?   Đồ ?